

Návrat žloutenky. Zabila už osm lidí

Od podzimu přibývá obětí žloutenky **typu A**. Mohly žít, kdyby si lépe myly ruce

Ivana Lesková
reportérka
MF DNES

Marně odborníci doporučují chránit se před žloutenkou typu A, která se šíří už přes rok. Na konci loňského roku zemřeli první dva nakažení, letos už šest.

Pro odpůrce vakcín je to málo na to, aby změnili postoj. Ale osm mrtvých za půl roku lékaři nepamatují

od vzniku Česka. Jde patrně o nejvyšší počet obětí této nemoci v tak krátké době. Navíc zbytečných. Podle lékařů lidé mohli žít, kdyby byli očkovaní nebo si častěji myli ruce.

Žloutenka typu A je známá jako „nemoc špinavých rukou“. Loni na jaře se dostala z Maďarska přes Slovensko do romských rodin v Ostravě. Od té doby se šíří do dalších regionů včetně hlavního města. Nedaří se ji zastavit. Naopak, nemocných prude přibývat.

Podle odborníků se nyní může na-

kazit každý, kdo neprodělal nemoc v minulosti nebo není očkovaný a nedbá na hygienu rukou. Stačí se třeba podržet madla v tramvaji, kliky na dveřích veřejné toalety či nakupovat v obchodě s vozíkem, na který předtím sahal člověk rukou kontaminovanou virem infekční žloutenky neboli hepatitidy A.

Nakaženým selhala játra

„Už loňský počet 636 infikovaných včetně dvou úmrtí ukazoval na postupné šíření nákazy napříč celou

republikou. Letos vidíme ještě prudší nárůst případů. Nakazilo se už okolo 500 lidí a šest z nich zemřelo,“ říká hlavní hygienička a ředitelka Státního zdravotního ústavu Barbora Macková.

Nejvíce potvrzených infekcí bylo letos do konce dubna v krajích Středočeském (87), Moravskoslezském (83) a v Praze (73).

Od podzimu zemřelo už osm lidí: tři v Praze, dva v Moravskoslezském kraji, po jednom v krajích Libereckém, Středočeském a Karlo-

varském. Všichni měli nemocná játra. Ta po nákaze selhala.

V minulých desetiletích byla přitom úmrtí na žloutenku A spíše výjimkou. Jejich statistiky však nejsou dostupné. Nezná je ani epidemioložka Státního zdravotního ústavu Kateřina Fabiánová. „Ale tolik úmrtí v tak krátké době za svou pětatřicetiletou praxi nepamatuji,“ upozorňuje lékařka. Potvrzuje to i epidemiolog Roman Prymula. „Je to mimořádná situace,“ míní lékař.

➔ Pokračování na str. 3

Žloutenka zabíjí častěji

➤ Pokračování ze str. 1

Jako mimořádný vnímají aktuální počet úmrtí na „nemoc špinavých rukou“ i jiní lékaři. „V letech 2016 až 2018 byla na jihu Moravy velká epidemie žloutenky A. Onemocnělo 517 lidí, tři zemřeli. Pokud vím, tehdy šlo o největší epidemii s nejvíce úmrtími od vzniku Česka,“ říká Renata Ciupek, šéfka protiepidemického odboru Krajské hygienické stanice Jihomoravského kraje.

Současný nárůst úmrtí přičítají odborníci tomu, že mezi nakaženými je hodně lidí s chronicky nemocnými játry, pro které je hepatitida A největším rizikem. Zatímco zpočátku umírali spíš starší lidé s chronicky nemocnými játry, teď přibývají nakažení i zemřelí mezi mladšími narkomany a lidmi bez domova. A to je velký problém nejen pro ně.

Podle ředitelky protiepidemického odboru hygienické stanice hlavního města Martiny Marešové je na území Prahy téměř třetina nemocných z řad lidí bez domova, z nichž většina užívá drogy. „U nich je složité nastavit dodržování protiepidemických opatření. A problematičké je i vyhledávání kontaktů. Většinu nenajdeme,“ říká Marešová.

Centra Naděje a Armády spásy proto dostala očkovací látky, které nabízejí klientům zdarma. „Spolupracují i při dohledávání kontaktů. Snaží se tak zabránit dalšímu šíření infekce,“ vysvětluje Marešová.

Podle epidemioložky Kateřiny Fabiánové je očkování nejlepší prevencí před nákazou. Ale s výjimkou mimořádného očkování v ohniscích nákazy, kde vakcínu hradí stát, si ji zájemci musí platit. I proto je o ni malý zájem. A mnozí lidé nedbají ani na rady odborníků, kteří zdůrazňují, že před nakažením chrání i správná hygiena rukou.

Nemuseli se nakazit

Lidem, kterým po naze selhala játra, mohly podle lékařů zachránit život dvě věci: očkování nebo častější používání mýdla a vody.

Žloutenka A se ale může přenášet i kontaminovanými potravinami nebo vodou. To vedlo k velké epidemii v roce 1979, kdy onemocnělo přes 30 tisíc obyvatel Československa z nanuků z kontaminovaných polských jahod. Na virový zánět jater tehdy zemřely desítky lidí. Takové případy však nyní v Česku potvrzené nejsou. Přenos viru je tak patrně jen přes ruce.

„Kdyby si je lidé myli častěji, nemuseli se nakazit, i když nebyli očkováni. Hygiena rukou má v tomto případě zásadní význam,“ potvrzuje epidemiolog Roman Prymula.

Častější mytí rukou radí i Lenka

Stačí jeden dotyk Žloutenkou A se může člověk nakazit třeba z madla v městské dopravě nebo u nákupního vozíku. Ilustrační foto: Shutterstock

Fakta o žloutence

- Na rozdíl od žloutenek typu B, C, D, které se přenášejí hlavně krví, se **hepatitida A**, ale také E, přenáší fekálně-orální cestou.

- Viry žloutenky A, které nakažený člověk **vytloučí stolicí**, kontaminují potraviny, vodu či ruce. Ústý se dostanou do těla, kde způsobí zánět jater. V Česku se nyní nemoc přenáší pouze přes neumyté ruce.

- Proto odborníci radí **časté mytí rukou** nejméně 20 sekund, hlavně po každé toaletě, před každým jídlem, ale i před každou cigaretou.

Petroušová, primářka infekční kliniky Fakultní nemocnice Ostrava, kde se od loňského jara léčilo už přes 300 pacientů se žloutenkou A, dva z nich zemřeli. „Ve všech případech šlo o přenos viru rukama,“ upozorňuje primářka.

Podle ní bylo u řady pacientů zřejmé, že se nakazili v rodině či v ko-

munitě - v minulém týdnu přibýlí například tři lidé bez domova. Někdy se ale zdroj nákazy zjistit nepodaří, pak je pravděpodobné, že pacienti se dotkli něčeho, na čem ulpěl virus od nemocného člověka či bezpříznakového přenašeče.

„Kdyby si všichni naši pacienti myli ruce mýdlem po toaletě, před jídlem, po výměně pleny či jiném kontaktu se stolicí, ale v rizikovém prostředí ještě častěji, nebo si je čistili dezinfekčním gelem, nemuseli se nakazit,“ míní Petroušová.

Riziko číhá všude

Podle farmaceutky Zdeňky Morvai z Lékárny.cz počty nakažených patrně dál porostou. „Virus hepatitidy A může ulpět na jakémkoli povrchu: na madlech v hromadné dopravě, nákupních vozících, penězích, telefonech, časopisech ve vlacích a dalších předmětech, kterých se dotýká víc lidí. Riziko nákazy je všudypřítomné,“ varuje Morvai.

Proto je podle ní tak důležité mys-

let na jednoduchou a levnou prevenci, kterou je mýdlo a voda. Ale nestačí jen rychlé opláchnutí. „Správné mytí rukou má trvat 20 až 30 vteřin. Pořádně vyčistit si musíme i prostor mezi prsty a pod nehty, abychom se mechanicky zbavili všech patogenů. Nutné je také důkladné osušení, protože vlhké ruce jsou ideálním prostředím pro viry,“ vysvětluje farmaceutka.

Tam, kde není voda, doporučuje používat dezinfekční gel či ubrousky. Naopak radí nepoužívat cizí balzámy na rty, kelímky či lahve na pití, prádlo, ručníky i jiné osobní věci. A podporuje očkování.

K tomu se před pár dny odhodlala padesátiletá Šárka z Prahy. „Denně potkávám v hromadné dopravě nemyté bezdomovce. Vždy si po vystoupení čistím ruce dezinfekčním gelem a často si je myju. I tak se obávám nákazy. Proto jsem se nechala naočkovat kombinovanou vakcínou proti žloutence A i B. Stála necelých 1 700 korun, ale tisícikoru-

nou mi pak přispěla zdravotní pojišťovna,“ říká žena. Počítá s tím, že si zaplatí dvě posilovací dávky vakcíny. Dál také pokračuje v častém mytí i dezinfekci rukou. „Chráním se tak i proti jiným nákazám, které se také přenášejí rukama,“ dodává.

Cigareta až po umytí rukou

Podle epidemioložky Fabiánové se v Česku nejčastěji přenášejí rukama kromě virů žloutenky A různé patogeny způsobující střevní infekce, především noroviry a rotaviry. Hygiena rukou ale pomáhá chránit také před respiračními nemocemi, jako je černý kašel, covid či chřipka, jejichž původci se přenášejí kapenkami slin a hlenů vzduchem.

„I tyto viry či bakterie mohou ulpívat na předmětech a my se nakazíme, když kontaminovanými rukama saháme na potraviny nebo cigarety, které vkládáme do úst. Proto se doporučuje umývání rukou po návštěvě toalety, před jídlem i před každým kouřením,“ líčí lékařka.

Ko
Ná
ma
ma

Čer
skéh
la m
tolsl
ho. J
tovis
vané
tom
Evro
veru
ku p
kde
nost
turi
Mot
obv
činy
vých

Chy

Vá
s a

Plán
mila
na b
Stejn
ko p
bídn
se m
dob
ra v
kro
nap
sled
ným
vět

Fin

Čl
fal
pr

Tele
maj
ry p
tom
bank
sob
100
ným
gang
kér
o da
vany
ci. (i